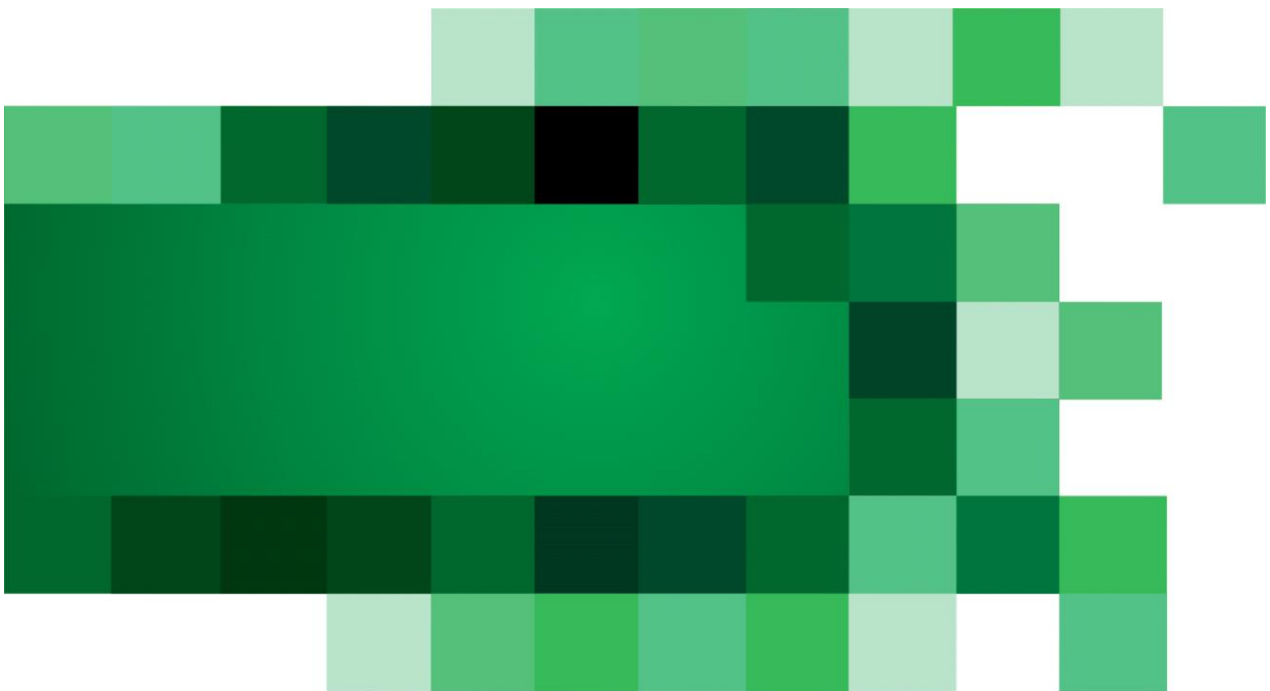

**Diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Bytom Odrzański na
potrzeby wyznaczenia granic obszaru zdegradowanego
i obszaru rewitalizacji.**

Bytom Odrzański, lipiec 2023 r.

1. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

Przedmiotową diagnozę przeprowadzono dla gminy Bytom Odrzański w oparciu o weryfikowalne mierniki, dostosowane do charakteru diagnozowanego obszaru, w ramach prac dotyczących przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji, zwanego dalej GPR, dla gminy Bytom Odrzański.

W poniższym rozdziale opisano metodologię wyznaczania obszaru zdegradowanego i zdiagnozowano czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na obszarze gminy w podziale na poszczególne obszary w aspekcie społecznym, gospodarczym, infrastrukturalnym i środowiskowym.

1.1 Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zapisy ustawy z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (art. 9), definiują obszar zdegradowany jako taki, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Z kolei stan kryzysowy, to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami z co najmniej jednej z następujących sfer:

- społecznej,
- gospodarczej,
- technicznej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- środowiskowej.

W Bytomiu Odrzańskim pogłębionej analizie wskaźnikowej poddano wszystkie wymienione wyżej sfery, dla których zebrano niezbędne dane do określenia występowania i nasilenia zjawisk kryzysowych w podziale na zdefiniowane obszary gminy.

Gminę miejsko – wiejską Bytom Odrzański podzielono na 8 obszarów funkcjonalnych (w tym 5 obszarów na terenie miasta Bytom Odrzański oraz 3 obszary na terenach wiejskich) Granice obszarów są zbliżone do istniejącego podziału na stałe okręgi wyborcze i opierają się na powiązaniach funkcjonalnych.

Ponadto, obszary wyodrębniono przy założeniu, że obejmują one tereny zamieszkałe oraz w oparciu o funkcjonujące podziały urbanistyczne, bazujące na utrwalonych związkach przestrzennych, funkcjonalnych i społeczno-ekonomicznych. Szczegółowe informacje zobrazowano na poszczególnych mapach tematycznych. Przyjęcie takiej metodologii (demarkacja całego obszaru gminy), pozwoliło wytypować konkretne obszary o szczególnym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych. Poniżej (tabela 1) wymieniono ulice, które wchodzą w skład poszczególnych obszarów funkcjonalnych oraz przedstawiono dane dotyczące powierzchni oraz liczby ludności każdego z nich (tabela 2).

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

Tabela 1 Obszary funkcjonalne gminy poddane diagnozie

Numer obszaru	Granica administracyjna obszaru
1	Bytom Odrzański - Kożuchowska (część), Kusocińskiego, Bolesława Krzywoustego (część), Łakowa, 1-Maja, Mała, Nowe Miasto, Piaskowa, Poprzeczna, Robotnicza, Sportowa, Wodna, Wybickiego, Wyspiańskiego.
2	Bytom Odrzański – ulice: Andersa, Daszyńskiego, Dmowskiego, Garażowa, Hallera, Korfantego, Nowosolska, Ogrodowa, Osiedle Piastowskie, Narutowicza, Paderewskiego, Piłsudskiego, Rataja, Sadowa, Witosza, Żeromskiego.
3	Bytom Odrzański – obszar Starego Miasta ulice: Aleja Złotej Jesieni, Ciemna, Cmentarna, Dworcowa (część), Górna, Głogowska (część), Kolbego, Konopnickiej, Kopernika (część), Kościelna, Kożuchowska (część), Bolesława Krzywoustego (część), Mickiewicza (część), Mostowa, Narożna, Nadbrzeżna, Os. Rybackie, Rynek, Spacerowa, Szkolna, Wąska, Widok.
4	Bytom Odrzański – ulice: Akacyjowa, Botaniczna, Cicha, Dworcowa (część), Fabryczna, Klonowa, Kolejowa, Kręta, Krótka, 8 – Maja, Mickiewicza (część), Młyńska, Polna, Lipowa, Sienkiewicza, Sucharskiego, Szeroka, Topolowa, Dębowa.
5	Bytom Odrzański – ulice: Głogowska (część), Kopernika (część), Słoneczna.
6	Miejscowości: Bodzów, Drogomil, Kropiwnik, Sobolice.
7	Miejscowości: Bycz, Królikowice, Małaszowice, Tarnów Bycki.
8	Miejscowości: Bonów, Popowo, Wierzbnica.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2 Charakterystyka poszczególnych obszarów funkcjonalnych gminy

Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Liczba ludności	5179	850	805	1350	929	110	308	474	353
Powierzchnia obszaru – ha	5 238	49,5	51,71	26,87	76,03	25,89	1363,23	1 564,37	2 080,40

Źródło: opracowanie własne

Ocena sytuacji kryzysowej w badanych sferach odbyła się poprzez analizę wskaźników ilościowych, gdzie za obszary kwalifikujące się do wsparcia uznano te, dla których wartości wskaźników były gorsze niż wartości referencyjne dla gminy. Przyjęta metodologia została opracowana na podstawie wskazówek zawartych w zapisach ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

W pierwszym etapie określano wartość referencyjną dla danego wskaźnika, na podstawie zebranych danych, w odniesieniu do całej gminy, następnie obliczano wartość danego wskaźnika dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych zlokalizowanych na terenie gminy i porównywano je ze sobą. W wyniku tego porównania, wartościom wskaźników dotyczących konkretnych obszarów, przypisywano odpowiednie kolory, których intensywność korelowano zgodnie z wartością jego odchylenia względem wartości referencyjnej danego wskaźnika dla całej gminy. Im użyty kolor jest ciemniejszy tym gorszy wynik analizowanego aspektu. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w analizie uwzględniono dwa rodzaje wskaźników:

- wskaźniki dla których odchylenie w górę od wartości referencyjnej wskazuje na sytuację kryzysową (wartość wskaźnika jest większa niż wartość referencyjna),
- wskaźniki dla których odchylenie w dół od wartości referencyjnej wskazuje na sytuację kryzysową (wartość wskaźnika jest mniejsza niż wartość referencyjna).

Charakterystyka poszczególnych wskaźników została przedstawiona za pomocą tabeli poniżej.

Tabela 3 Charakterystyka poszczególnych wskaźników

Wskaźniki, dla których odchylenie w górę od wartości referencyjnej wskazuje na sytuację kryzysową (dane w przypadku liczby osób są podawane w przeliczeniu na 100 mieszkańców)	Wskaźniki dla których odchylenie w dół od wartości referencyjnej wskazuje na sytuację kryzysową (dane w przypadku liczby osób są podawane w przeliczeniu na 100 mieszkańców)
Sfera społeczna	
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os., dane dla płci: ogółem)	Liczba inicjatyw lokalnych, (przez mieszkańców danego obszaru)
Liczba inicjatyw lokalnych, (przez mieszkańców danego obszaru)	
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os., dane dla płci: ogółem)	
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin)	

Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os., dane dla płci: ogółem /kobiety)

Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogólnie)

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny

Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie

Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych

Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki (bez wykroczeń drogowych)

Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki (bez wykroczeń drogowych)

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os., dane dla płci: ogółem /kobiety;)

Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os., dane dla płci: ogółem /kobiety)

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os., dane dla płci: ogółem)

Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os., dane dla płci: ogółem)

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin)

Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os., dane dla płci: ogółem /kobiety)

Liczba mieszkańców / 1 km²

Sfera gospodarcza

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki

Liczba ofert pracy

Sfera techniczna

Liczba budynków mieszkalnych bez wodociągów (w sztukach) Liczba budynków mieszkalnych ogólnie

Liczba budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci gazowej (w sztukach)

Liczba budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej (w sztukach)

Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed r. 1989

Sfera przestrzenno - funkcjonalna

Ogólna liczba podwórek (w sztukach)

liczba zaniedbanych podwórek (w sztukach)

Powierzchnia obszarów zielonych (ha)

Powierzchnia zdegradowanych obszarów zielonych (ha)

Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)

Sfera środowiskowa

Liczba budynków mieszkalnych o niskiej termoizolacyjności (w sztukach) Liczba instalacji OZE w budynkach mieszkalnych (w sztukach)

Liczba niskoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych (w sztukach)

Powierzchnia terenów zielonych (ha)

Źródło: opracowanie własne

Po wyliczeniu wartości wszystkich wskaźników w poszczególnych podobszarach i nadaniu im odpowiednio koloru wskazującego na stopień odchylenia od wartości referencyjnej dla całej gminy, następowało przyznawanie tzw. „małego” punktu w każdej sytuacji, gdy odchyłała się negatywnie od wartości referencyjnej (średnia wartość danego wskaźnika dla gminy). Pozostałe obszary nie były punktowane.

Następnie sumowano liczbę „małych” punktów, przyznanych za występowanie zjawisk negatywnych w całej badanej sferze w danym obszarze i według tej gradacji uporządkowywano obszary od najgorszego do najlepszego w danej sferze.

W celu umożliwienia rzetelnego porównywania wyników poszczególnych obszarów dla poszczególnych sfer i uniknięcia błędu uzależniającego wyniki od ilości przyjętych wskaźników ponownie każdemu

obszarowi przyznano tzw. „duże” punkty, tym razem od 8 do 1 zgodnie z liczbą wcześniej zdobytych „małych” punktów (od największej do najmniejszej). Przy czym każdemu z obszarów, któremu przyznano taką samą ilość „małych” punktów przyznawano również taką samą liczbę „dużych” punktów. Kolejnym obszarom, którym przyznano mniejszą ilość „małych punktów” przyznawano taką liczbę dużych punktów, która odpowiadała miejscu zajętemu w rankingu. Zatem jeśli przykładowo najgorszy wynik (największa ilość punktów „małych”) odnotowano w dwóch obszarach, obu przyznawano po 8 dużych punktów, jednakże kolejny obszar otrzymał 7 dużych punktów. Sposób nadawania punktacji za zdiagnozowane negatywne zjawiska w danym obszarze przedstawiono, dla lepszego zobrazowania, za pomocą wzorów w tabeli poniżej, a wyniki tych działań zaprezentowano w tabelach nr 20, 21, 22, 23 i 24.

Tabela 4 Sposób nadawania punktacji „małej” i „dużej”

Etap analizy	wzór	Wyjaśnienie
punkty „małe” (PM)	$PM = X * 1$	PM – liczba punktów „małych” X – liczba wskaźników dla których w danym obszarze odnotowano gorszy wynik niż wartość referencyjna (wartość średnia dla całej gminy)
punkty „duże” (PD)	$PD = Y$	PD – liczba punktów „dużych” Y – jest to lokata jaką dany obszar uzyskał w rankingu liczby zdiagnozowanych negatywnych zjawisk, na podstawie przyznanych Małych Punktów. Jeśli 3 obszary uzyskały ten sam wynik mają taką samą lokatę, tym samym taką samą liczbę dużych punktów w ramach poszczególnych sfer. Duże punkty wylicza się odrębnie dla każdej ze sfer

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym działaniem było przyznanie każdej ze sfer wagi, która miała oddawać istotę analizowanych problemów w kontekście aktualnej definicji rewitalizacji. Można stwierdzić, że dla autorów GPR najważniejszym elementem przy wyznaczaniu obszarów kryzysowych był człowiek i problemy społeczne. Drugie miejsce w kwestii wagi problemów zajęły uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne. Kwestie gospodarcze, techniczne, i środowiskowe plasowały się na dalszym miejscu. Stąd przyjęto następujący podział wag:

- Sfera społeczna – 0,4,
- Sfera przestrzenno - funkcjonalna – 0,3,
- Sfera gospodarcza – 0,2,
- Sfera techniczna – 0,1,

- Sfera środowiskowa – 0,1.

Po przyznaniu każdemu z obszarów funkcjonalnych odpowiedniej liczby punktów „małych” i „dużych” w podziale na poszczególne sfery oraz przyznaniu tym sferom odpowiednich wag, obliczono dla każdego obszaru funkcjonalnego w każdej z badanych sfer punkty „końcowe”, zgodnie ze wzorami:

- 1) *wzór na liczbę punktów „końcowych” danego obszaru funkcjonalnego w sferze społecznej:*

$$PKs = PDs * 0,4$$

gdzie:

PKs – liczba punktów „końcowych” przyznanych obszarowi w sferze społecznej,

PDs – liczba punktów „dużych” przyznanych obszarowi w sferze społecznej,

0,4 – waga przypisana sferze społecznej,

- 2) *wzór na liczbę punktów „końcowych” danego obszaru funkcjonalnego w sferze gospodarczej:*

$$PKg = PDg * 0,2$$

gdzie:

PKg - liczba punktów „końcowych” przyznanych obszarowi w sferze gospodarczej,

PDg – liczba punktów „dużych” przyznanych obszarowi w sferze gospodarczej,

0,2 – waga przypisana sferze gospodarczej,

- 3) *wzór na liczbę punktów „końcowych” danego obszaru funkcjonalnego w sferze technicznej:*

$$PKt = PDt * 0,1$$

gdzie:

PKt – liczba punktów „końcowych” przyznanych obszarowi w sferze technicznej,

PDt – liczba punktów „dużych” przyznanych obszarowi w sferze technicznej,

0,1 – waga przypisana sferze technicznej,

- 4) *wzór na liczbę punktów „końcowych” danego obszaru funkcjonalnego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:*

$$PK_{pf} = PD_{pf} * 0,3$$

gdzie:

PK_{pf} – liczba punktów „końcowych” przyznanych obszarowi w sferze przestrzenno-funkcjonalnej,

PD_{pf} – liczba punktów „dużych” przyznanych obszarowi w sferze przestrzenno-funkcjonalnej,

0,3 – waga przypisana sferze technicznej,

5) wzór na liczbę punktów „końcowych” danego obszaru funkcjonalnego w środowiskowej:

$$PK_s = PD_s * 0,1$$

gdzie:

PK_s – liczba punktów „końcowych” przyznanych obszarowi w sferze środowiskowej,

PD_s – liczba punktów „dużych” przyznanych obszarowi w sferze środowiskowej,

0,1 – waga przypisana sferze technicznej.

Następnie, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego gminy Bytom Odrzański, sumowano uzyskane przez poszczególne obszary funkcjonalne punkty „końcowe” z pięciu sfer, tym samym otrzymując dla nich wartość punktów „ostatecznych” według następującego wzoru:

6) wzór na liczbę punktów „ostatecznych” danego obszaru funkcjonalnego:

$$PO = PK_s + PK_g + PK_t + PK_{pf} + PK_s,$$

gdzie:

PO – liczba punktów „ostatecznych” przyznanych obszarowi,

PK_s, PK_g, PK_t, PK_{pf}, PK_s – liczba punktów „końcowych” przyznanych obszarowi odpowiednio w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej.

Wyniki opisanych powyżej działań przedstawiono w tabeli 25.

Ostatnim etapem identyfikacji sytuacji kryzysowej na terenie gminy było obliczenie wartości średniej punktów „ostatecznych” i ustalenie na podstawie uzyskanego wyniku tzw. „wskaźnika granicznego”, którego przekroczenie przez dany obszar, wskazywać miał na jego degradację. Obliczenie wartości średniej punktów „ostatecznych” dla wszystkich obszarów funkcjonalnych nastąpiło na podstawie przedstawionego poniżej wzoru.

7) wzór na średnią wartość punktów „ostatecznych”:

$$Wśr = (PO_1 + PO_2 + PO_3 + PO_4 + PO_5 + PO_6 + PO_7 + PO_8) : 8,$$

gdzie:

PO_{1,2,3...8} - liczba punktów „ostatecznych” danego obszaru funkcjonalnego,

8 – liczba badanych obszarów funkcjonalnych.

Wynik powyższego działania oraz przyjętą, na jego podstawie, wartość „wskaźnika granicznego” przedstawiono w tabeli 26.

Podsumowując, dopiero tak wyliczone wartości pozwalają rzetelnie wskazać obszary, w których występuje szczególne nagromadzenie negatywnych zjawisk, w szczególności społecznych, świadczących o poziomie degradacji danego obszaru pod każdym z analizowanych względów.

Przyjęty w badaniu katalog wskaźników, dających możliwość przeprowadzenia analizy porównawczej obszarów, został dostosowany do specyfiki społeczności zamieszkującej gminę oraz skonsultowany z pracownikami Urzędu Miejskiego, Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Sądu Rejonowego, Urzędu Skarbowego, Starostwa Powiatowego i in. Podstawowym zadaniem było zebranie danych zagregowanych dla poszczególnych obszarów i ich odpowiednia interpretacja.

1.2 Czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na obszarze gminy w podziale na poszczególne obszary w aspekcie społecznym.

Najważniejszą sferę jaką poddano analizie jest sfera społeczna, dla której w oparciu o dane pozyskane z różnych źródeł przeanalizowano zjawiska mogące świadczyć o sytuacji kryzysowej występującej wśród lokalnej społeczności w określonych obszarze funkcjonalnym. Poniżej wyniki analizy w tej sferze.

Kryteria delimitacji obszarów zdegradowanych, w analizowanej w tym rozdziale sferze społecznej, przedstawiono poniżej w formie grafu. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr i zaprezentowano je w tabeli nr 5.

Rysunek 1 Sfera społeczna – kryteria delimitacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5 Katalog wskaźników i ich źródła dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	Ośrodek Pomocy Społecznej
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	Lokalny Posterunek Policji
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	Lokalny Posterunek Policji
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	Powiatowy Urząd Pracy

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników, specyficznych dla badanej sfery społecznej.

Tabela 6 Zebrane dane do wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera społeczna

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1123	193	185	329	216	24	49	70	57
	Liczba inicjatyw lokalnych	24	4	2	5	5	2	3	1	2
Poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej	142	29	1	76	18	0	1	10	7
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS	81	14	1	47	10	0	1	5	3

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością	30	7	0	18	2	0	0	1	2
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych	50	7	7	15	8	1	3	5	4
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny	10	1	1	5	1	0	0	1	1
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie	3	2	0	1	0	0	0	0	0
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych	5	1	1	2	1	0	0	0	0
	Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki	111	17	16	29	19	2	13	11
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki	5	0	1	1	0	0	0	2	1
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych	77	10	9	25	11	0	7	5	10
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych	26	3	1	9	5	0	2	4	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OPS, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Powiatowej Policji, Sądu Rejonowego.

1.3 Czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na obszarze gminy w podziale na poszczególne obszary w aspekcie gospodarczym.

Wysoki poziom życia mieszkańców gminy w dużej mierze zależy od rozwoju przedsiębiorstw zlokalizowanych na jej terenie. Prowadzone działalności produkcyjne i usługowe w dużym stopniu wpływają na wzrost zatrudnienia w gminie (a tym samym ograniczenie poziomu bezrobocia), a także wysokość dochodów gminy – część podatku dochodowego od osób prawnych CIT (19%) trafia jako subwencja do budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Ponadto duża aktywność gospodarcza

wskazuje na zdrową tkankę społeczną, przejawiająca inicjatywę, co prowadzi do poprawy jakości życia i poziomu rozwoju społecznego.

Na poniższym grafie przedstawiono kryteria delimitacji obszarów zdegradowanych w analizowanej w tym podrozdziale sferze gospodarczej. Ponadto, dla każdego z kryteriów określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr i zaprezentowano je w tabeli nr 7.

Rysunek 2 Sfera gospodarcza – kryteria delimitacji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7 Katalog wskaźników i ich źródła dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy	Powiatowy Urząd Pracy

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery gospodarczej. Na ich podstawie określono czynniki i zjawiska kryzysowe występujące w sferze gospodarczej na poszczególnych obszarach.

Tabela 8 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera gospodarcza

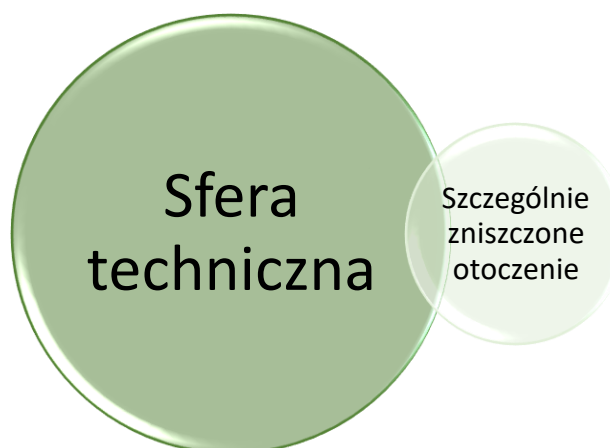
Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki	497	89	85	139	95	10	21	36	22
	Liczba ofert pracy	53	10	8	16	8	2	2	4	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych uzyskanych z CEiDG i Powiatowego Urzędu Pracy

1.4 Czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na obszarze gminy w podziale na poszczególne obszary w aspekcie technicznym.

Kryterium delimitacji obszarów zdegradowanych w analizowanej, w tym podrozdziale, sferze technicznej przedstawiono w formie grafu poniżej. Ponadto, dla wybranego kryterium wskazującego na problemy w sferze technicznej określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr i zaprezentowano go w tabeli 9.

Rysunek 3 Sfera techniczna

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 9 Dane i ich źródła dla poszczególnych kryteriów

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Szczególnie zniszczone otoczenie	Liczba budynków bez wodociągów (w sztukach) oraz udział tych budynków do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Udział budynków bez dostępu do sieci gazowej (w %) do ogólnej liczby budynków na danym obszarze	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby budynków na danym obszarze (w %)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Liczba budynków mieszkalnych ogólnie / liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed r. 1989/udział tych budynków w budynkach ogółem	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery technicznej.

Tabela 10 Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera techniczna.

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zniszczone otoczenie	Liczba budynków mieszkalnych bez wodociągów	61	0	0	0	0	0	28	0	33
	Liczba budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci gazowej	340	34	12	20	18	5	65	110	76

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

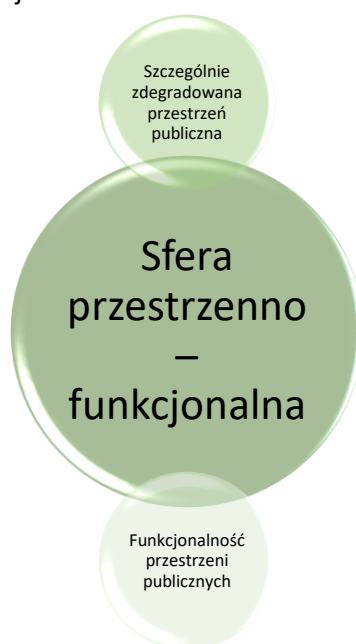
Liczba budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej	144	5	3	0	5	1	30	60	40
Liczba budynków mieszkalnych ogólnie	1 055	241	153	106	164	52	92	142	105
liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed r. 1989	646	80	66	103	62	22	86	126	101

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych uzyskanych ze Starostwa Powiatowego i danych własnych Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim

1.5 Czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na obszarze gminy w podziale na poszczególne obszary w aspekcie przestrzenno - funkcjonalnym.

Kryterium delimitacji obszarów zdegradowanych w analizowanej w tym podrozdziale, sferze przestrzenno - funkcjonalnej przedstawiono w formie grafu poniżej. Ponadto, dla wybranego kryterium wskazującego na problemy w sferze przestrzenno - funkcjonalnej określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr i zaprezentowano go w tabeli 11.

Rysunek 4. Sfera przestrzenno - funkcjonalna

Źródło: opracowanie własne

Tabela 11. Dane i ich źródła dla poszczególnych kryteriów.

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych (sztuka)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery przestrzenno-funkcjonalnej.

Tabela 12. Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera przestrzenno-funkcjonalna.

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Ogólna liczba podwórek	798	169	112	86	107	31	75	121	97
	liczba zaniedbanych podwórek	447	103	66	31	75	18	35	62	57
	Powierzchnia obszarów zielonych	2110,09	17,33	12,4 1	5,11	17,4 9	8,03	763,4 1	641,3 9	644,92
	Powierzchnia zdegradowanych obszarów zielonych	948	8,84	7,69	1,58	4,72	1,69	313,0 0	359,1 8	251,52
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych	19	3	6	5	1	1	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne n podstawie danych własnych Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim.

1.6 Czynniki i zjawiska kryzysowe występujące na obszarze gminy w podziale na poszczególne obszary w aspekcie środowiskowym.

Kryterium delimitacji obszarów zdegradowanych w analizowanej, w tym podrozdziale, sferze środowiskowej przedstawiono w formie grafu poniżej. Ponadto, dla wybranego kryterium

wskazującego na problemy w sferze środowiskowej określono katalog wskaźników charakteryzujących dany parametr i zaprezentowano go w tabeli 13.

Rysunek 5. Sfera środowiskowa.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 13. Dane i ich źródła dla poszczególnych kryteriów.

Kryterium	Wskaźnik	Źródło wskaźnika
Jakość powietrza	Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków (%)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim
	Powierzchnia terenów zielonych (ha)	Dane Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono zebrane dane dla poszczególnych wskaźników specyficznych dla badanej sfery środowiskowej.

Tabela 14. Wartości wskaźników delimitacji dla poszczególnych obszarów – sfera środowiskowa.

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Dane dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych							
			1	2	3	4	5	6	7	8

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

Jakość powietrza	Liczba budynków mieszkalnych o niskiej termoizolacyjności (w sztukach)	647	140	93	69	103	33	53	84	72
	liczba niskoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych (w sztukach)	215	56	31	18	31	9	15	34	21
	liczba instalacji OZE w budynkach mieszkalnych (w sztukach)	128	35	19	11	13	5	7	23	15
	Powierzchnia terenów zielonych (ha)	2110,09	17,33	12,41	5,11	17,49	8,03	763,41	641,39	644,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych Urzędu Miejskiego w Bytomiu Odrzańskim.

2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w oparciu o ogólnie weryfikowalne mierniki.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 1777 ze zm.), zwanej dalej ustawą, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Obszar zdegradowany, o którym mowa powyżej, to przestrzeń, w której koncentrują się negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze i przestrzenne oraz problemy, które wpływają na pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Obszar rewitalizacji, w myśl ustawy, obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego zamierza się przeprowadzić rewitalizację. Nie może on obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% jej mieszkańców.

Delimitacji przestrzennej obszarów wymagających interwencji na potrzeby GPR dla gminy Bytom Odrzański dokonano na podstawie wieloczynnikowej analizy ilościowej. W wyniku tego wyznaczono obszar zdegradowany, z niego natomiast wyłoniono obszar rewitalizacji. Identyfikacji występujących na terenie gminy problemów, czynników i zjawisk kryzysowych dokonano w odniesieniu do wspomnianych wcześniej sfer. Efektem prezentowanej diagnozy jest wskazanie obszaru o największej kumulacji zjawisk kryzysowych. Analizę poszczególnych obszarów oparto na zestawie

wskaźników pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów funkcjonalnych.

2.1. Określenie obszarów zdegradowanych

Przedstawiona w poprzednim rozdziale metodologia prowadzonej analizy wskaźnikowej pozwala określić takie przestrzenie funkcjonalne, które aktualnie są najbardziej zdegradowane. Zaniechanie podejmowania działań zaradczych na tych obszarach spowoduje ich dalszą dewastację oraz stałe obniżanie poziomu życia zamieszkujących je osób. W każdej z weryfikowanych sfer, poszczególne obszary zostały zaprezentowane pod kątem natężenia skali zjawisk kryzysowych występujących na danym terenie, badanych na podstawie danych liczbowych uzyskanych dla danego wskaźnika.

2.1.1 Wartości poszczególnych wskaźników dla danych obszarów funkcjonalnych objętych analizą w wybranych sferach.

Sfera społeczna

Tabela 15 Wartości poszczególnych wskaźników w sferze społecznej

Kryterium	Wskaźnik	Wartość referencyjna dla całej gminy	Obszary							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	2,74	3,41	0,12	5,63	1,94	0,00	0,32	2,11	1,98
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców)	1,56	1,65	0,12	3,48	1,08	0,00	0,32	1,05	0,85
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)	21,68	22,71	22,98	24,37	23,25	21,82	15,91	14,77	16,15
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców	0,46	0,47	0,25	0,37	0,54	1,82	0,97	0,21	0,57

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	0,58	0,82	0,00	1,33	0,22	0,00	0,00	0,21	0,57
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców)	0,97	0,82	0,87	1,11	0,86	0,91	0,97	1,05	1,13
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)	0,19	0,12	0,12	0,37	0,11	0,00	0,00	0,21	0,28
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców)	0,06	0,24	0,00	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	0,10	0,1176	0,1242	0,15	0,1076	0,00	0,00	0,00	0,00
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba zarejestrowanych przestępstw – sztuki/100 mieszkańców	2,14	2,00	1,99	2,15	2,05	1,82	4,22	2,32	1,13
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	0,10	0,00	0,12	0,07	0,00	0,00	0,00	0,42	0,28
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	1,49	1,18	1,12	1,85	1,18	0,00	2,27	1,05	2,83
	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)	0,50	0,35	0,12	0,67	0,54	0,00	0,65	0,84	0,57

Źródło: Opracowanie własne

W sferze społecznej za obszar kryzysowy uznano te tereny, które wykazały kumulację negatywnych zjawisk w co najmniej dziewięciu z trzynastu wykorzystanych w badaniu wskaźników

(70%). Wskaźniki badano dla następujących kryteriów: Poziom ubóstwa, Poziom obciążenia demograficznego, Poziom aktywności społecznej, Poziom zagrożenia wykluczeniem społecznym, Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń), Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia. Zdecydowanie najgorsza sytuacja występuje w obszarze nr 3, w którym 12 na 13 badanych wskaźników przyjmuje najwyższe (lub odpowiednio najniższe) wartości liczbowe w odniesieniu do wartości referencyjnych dla całej gminy. Żaden z pozostałych obszarów nie zbliża się do tego wyniku osiągając negatywne oceny średnio w 30% badanych wskaźników.

Należy zauważyć, że w analizowanej sferze najlepiej wypadł obszar nr 5 – tylko dla 1 na 13 analizowanych cech w sferze społecznej odnotowano wartość niekorzystną w odniesieniu do wartości referencyjnej. Ponadto względnie dobrze wypadły obszary nr 2 i nr 6 (4 wskaźniki niekorzystne), nr 4 (3 wskaźniki niekorzystne). Obszary te to najczęściej nowe osiedla oraz tereny wiejskie.

Oznacza to, że mieszkańcy obszarów, na których występują zjawiska kryzysowe w sferze społecznej, cechują się większym poziomem ubóstwa niż mieszkańcy nowych osiedli, wykazują niższą aktywnością społeczną, znacznie częściej znajdują się w grupie zagrożonej wykluczeniem, jak również częściej są bezrobotni i długotrwale bezrobotni.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarem zdegradowanym o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze społecznej jest Obszar nr 3.

Sfera gospodarcza

Tabela 16 Wartości poszczególnych wskaźników w sferze gospodarczej

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Obszary							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców)	9,60	10,47	10,56	10,30	10,23	9,09	6,82	7,59	6,23
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców)	1,02	1,18	0,99	1,19	0,86	1,82	0,65	0,84	0,85

Źródło: Opracowanie własne

W sferze gospodarczej analizowano wskaźniki odwołujące się do poziomu rozwoju gospodarczego na danym terenie: aktywność gospodarczą oraz dostępność miejsc pracy. Trzy z

analizowanych obszarów w tej sferze uznano za tereny zdegradowane pod względem gospodarczym, ze względu na zdiagnozowaną mniejszą aktywność mieszkańców i dostępność miejsc pracy niż dla całej gminy.

W obu analizowanych wskaźnikach w tej sferze wartości gorsze (odpowiednio większe lub mniejsze) od wartości referencyjnej odnotowano w następujących obszarach:

- Obszar nr 6,
- Obszar nr 7,
- Obszar nr 8.

Należy zwrócić uwagę, że wymienione powyżej obszary obejmują większą część gminy Bytom Odrzański, co wskazuje na koncentrację negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej właśnie na tym terenie. Zaprezentowane zestawienie pozwala uznać, że to właśnie na terenach wiejskich mamy do czynienia z najtrudniejszą sytuacją dotyczącą poziomu rozwoju gospodarczego.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarem zdegradowanym o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej są obszary nr 6, 7 i 8.

Sfera techniczna

Tabela 17 Wartości poszczególnych wskaźników w sferze technicznej

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Obszary							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zniszczone otoczenie	Udział budynków mieszkalnych bez wodociągów w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze (w %)	5,78%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	30,43%	0,00%	31,43%
	Udział budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci gazowej (w %) w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze	32,23%	14,11%	7,84%	18,87%	10,98%	9,62%	70,65%	77,46%	72,38%
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie budynków na danym obszarze (w %)	13,65%	2,07%	1,96%	0,00%	3,05%	1,92%	32,61%	42,25%	38,10%
	Udział budynków wybudowanych przed r. 1989 w liczbie budynków ogółem (%)	61,23%	33,20%	43,14%	97,17%	37,80%	42,31%	93,48%	88,73%	96,19%

Źródło: Opracowanie własne

Analiza sfery technicznej oparta była na ocenie poziomu zasobu mieszkaniowego. Pod uwagę brano udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989r. na danym obszarze gminy. Badania wykazały, że mimo niewątpliwej wartości historycznej, budynki wybudowane przed 1989 rokiem cechują się większym zużyciem niż budynki nowsze.

W zakresie analizy technicznej analizie poddano również poziom zwodociągowania gminy oraz skanalizowania, a także dostępu do sieci gazowej. Gmina Bytom Odrzański dysponuje bardzo dobrze rozwiniętą siecią wodociągową, kanalizacyjną i gazową. Przeprowadzona analiza wykazała jednak ogromne rozbieżności w tej kwestii pomiędzy terenem miejskim a wiejskim.

Za obszary kryzysowe w tej sferze tak jak poprzednio uznano te obszary dla których, wartości obydwu wskaźników przyjmują wartości niższe lub odpowiednio wyższe od wartości referencyjnej. Są to obszary:

- Obszar nr 6,
- Obszar nr 7,
- Obszar nr 8.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarem zdegradowanym o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej są obszary nr 6, 7 i 8. Są to 3 wiejskie obszary na terenie gminy Bytom Odrzański, dla których kumulację negatywnych zjawisk zdiagnozowano już w dwóch analizowanych sferach.

Sfera przestrzenno – funkcjonalna

Tabela 18. Wartości poszczególnych wskaźników w sferze technicznej.

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Obszary							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	56,02%	60,95%	58,93%	36,05%	70,09%	58,06%	46,67%	51,24%	58,76%
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych (%)	44,94%	51,01%	61,97%	30,92%	26,99%	21,05%	41,00%	56,00%	39,00%

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych na 100 mieszkańców	0,37	0,35	0,75	0,37	0,11	0,91	0,32	0,21	0,28
---	--	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Źródło: Opracowanie własne

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej oparta była na ocenie skali kryzysu dotyczącego dwóch wskaźników, tj.: szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna weryfikowana udziałem zaniedbanych podwórek w ilości podwórek ogółem oraz udziałem powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem obszarów zielonych oraz funkcjonalność przestrzeni publicznych (Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych). Za obszary kryzysowe uznano takie, które przyjmują jedną z najniższych wartości obydwu kryteriów. Są to:

- Obszar nr 2,
- Obszar nr 5.

W przypadku tej sfery mamy do czynienia ze zróżnicowaniem poziomu zagospodarowania przestrzenno-funkcjonalnego poszczególnych obszarów. W najtrudniejszej sytuacji znajduje się obszar nr 2. Wynika to prawdopodobnie z faktu, że wymieniony obszar zamieszkuje w dużej mierze przez osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i borykające się z problemami w dbaniu o tereny przyległe do ich posesji

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszarem zdegradowanym o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnym jest obszar nr 2.

Sfera środowiskowa

Tabela 19. Wartości poszczególnych wskaźników w sferze środowiskowej.

Kryterium	Wskaźnik	Wartość dla całej gminy	Obszary							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Jakość powietrza	Udział budynków mieszkalnych o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków mieszkalnych (%)	61,33%	58,09%	60,78%	65,09%	62,80%	63,46%	57,61%	59,15%	68,57%
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w ogóle budynków mieszkalnych (%)	20,38%	23,24%	20,26%	16,98%	18,90%	17,31%	16,30%	23,94%	20,00%

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

Udział instalacji OZE w ogóle budynków mieszkalnych (%)	12,13%	14,52%	12,42%	10,38%	7,93%	9,62%	7,61%	16,20%	14,29%
Udział powierzchni terenów zielonych w powierzchni ogółem (%)	40,28%	35,01%	24,00%	19,02%	23,00%	31,02%	56,00%	41,00%	31,00%

Źródło: Opracowanie własne

W sferze środowiskowej przyjęto kryteria bezpośrednio związane z czynnikami wpływającymi niekorzystnie na środowisko przyrodnicze badanych obszarów: badano głównie wskaźniki związane z jakością powietrza. Wybrano wskaźniki: Udział budynków o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków mieszkalnych (%), Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w instalacjach ogółem (%), Udział instalacji OZE w instalacjach ogółem (%), Udział powierzchni terenów zielonych w powierzchni ogółem.

Uznanie danego terenu za obszar kryzysowy następować w przypadku, gdy na badanym obszarze co najmniej dwa wskaźniki prezentowały najmniej korzystne wyniki. Taką sytuację odnotowano w następujących lokalizacjach:

- Obszar 3,
- Obszar 4,
- Obszar 5.

Analizowanie tej sfery opierało się na badaniach przeprowadzonych w roku 2021 dzięki któremu możemy obserwować aktualne zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego. Należy zwrócić uwagę na ogólnie dobry stan środowiska naturalnego w gminie Bytom Odrzański: trzy z obszarów funkcjonalnych nie wykazały wartości niższych niż preferencyjne w sferze środowiskowej.

Przeprowadzenie powyższych analiz pozwala jednoznacznie wskazać, że obszary zdegradowane o szczególnie wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to trzy z pięciu obszarów miejskich: nr 3, 4 i 5.

2.1.2 Sposób przyznawania punktów „małych” i „dużych” w odniesieniu do poszczególnych obszarów funkcjonalnych dla sfery społecznej, gospodarczej i technicznej, zgodnie z opisem metodologii.

Sfera społeczna

Tabela 20 Liczba punktów „małych” i „dużych” przyznanych każdemu z obszarów, dla którego wartość wskaźnika, dla danego kryterium w sferze społecznej, jest gorsza od wartości referencyjnej.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

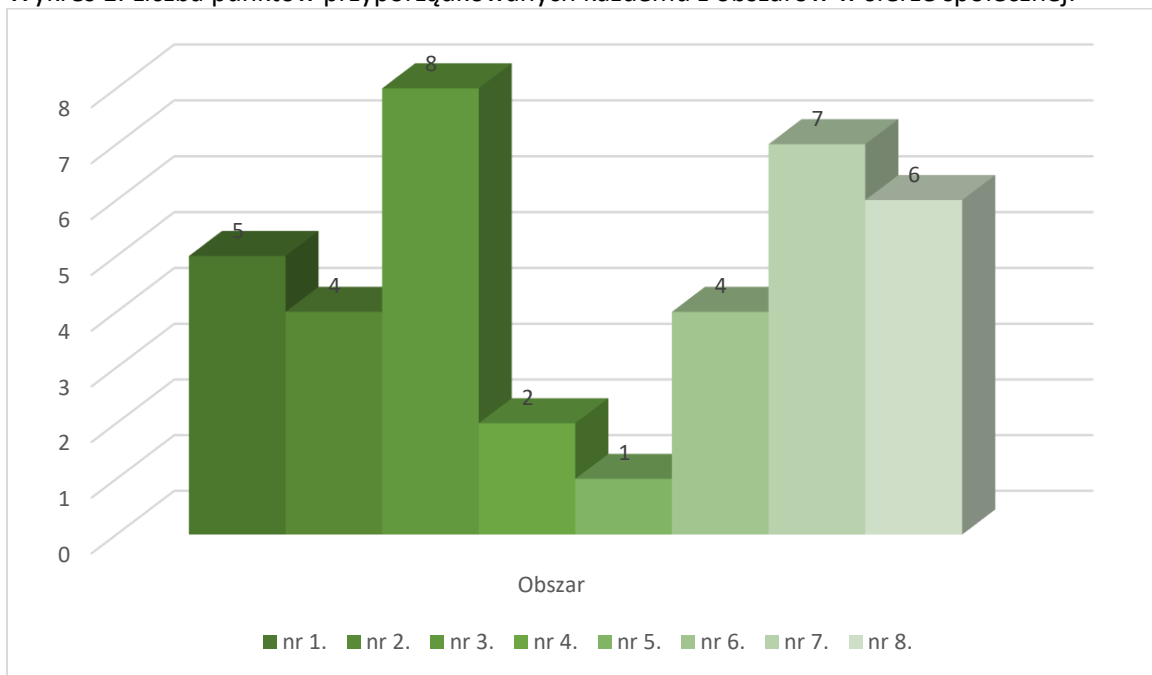
Kryterium	Wskaźnik	Obszary							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – (liczba os./100 mieszkańców)	2		3					1
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (liczba rodzin/100 mieszkańców)	2		3	1				
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (liczba os./100 mieszkańców)		1	3	2				
Poziom aktywności społecznej	Liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych przez mieszkańców danego obszaru/100 mieszkańców		2	1				3	
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością (liczba os./100 mieszkańców)	2		3					1
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (ogółem/100 mieszkańców)			2				1	3
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Asystenta rodziny (ogółem/100 mieszkańców)			3				1	2
	Liczba zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie (ogółem/100 mieszkańców)	3		2					
Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)	Liczba rodzin korzystających z mieszkań socjalnych (ogółem/100 mieszkańców)	1	2	3					
	Liczba zarejestrowanych przestępstw – szuki/100 mieszkańców			1			3	2	

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

Liczba czynów karalnych osób nieletnich – sztuki/100 mieszkańców	1					3		2	
Poziom długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (liczba os./100 mieszkańców)	1				2		3	
Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (liczba os./100 mieszkańców)		2				1	3		
Suma punktów		10	6	27	3	0	6	14	11
Punkty za pozycję		5	4	8	2	1	4	7	6

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 1. Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze społecznej.

Źródło: Opracowanie własne

Sfera gospodarcza

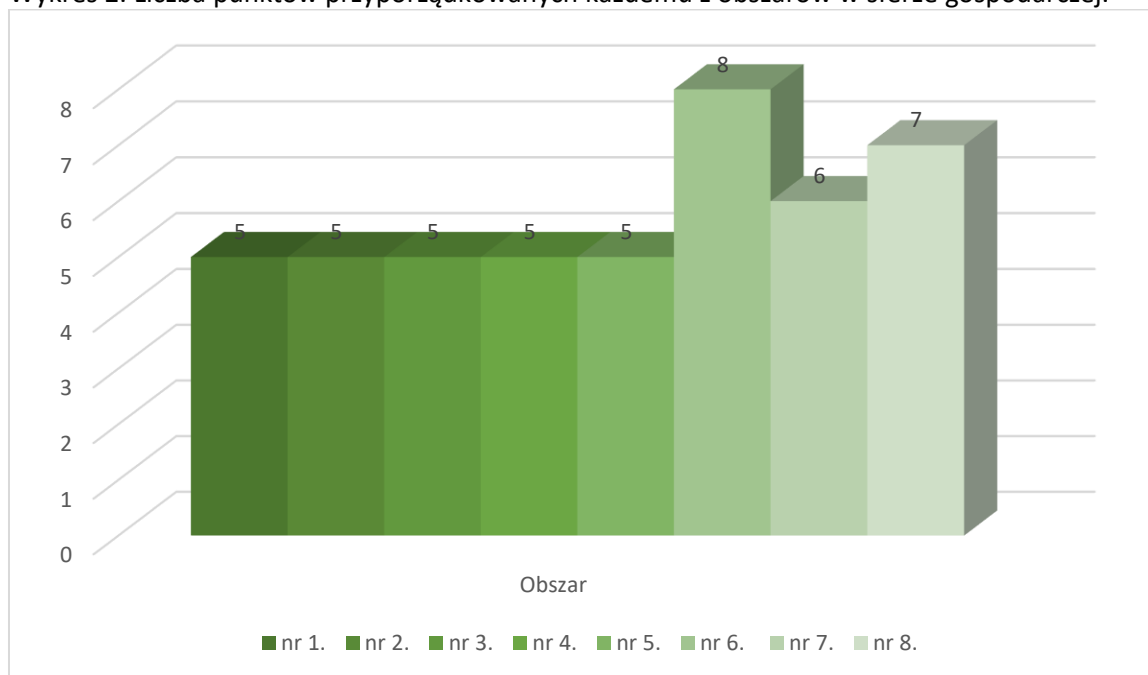
Tabela 21 Liczba punktów „małych” i „dużych” przyznanych każdemu z obszarów, dla których wartość wskaźnika, dla danego kryterium w sferze gospodarczej, jest gorsza od wartości referencyjnej.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

Kryterium	Wskaźnik	Obszary							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (ogółem/100 mieszkańców)						2	1	3
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy (ogółem/100 mieszkańców)						3	2	1
Suma punktów		0	0	0	0	0	5	3	4
Punkty za pozycję		5	5	5	5	5	8	6	7

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 2. Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze gospodarczej.

Źródło: Opracowanie własne

Sfera techniczna

Tabela 22 Liczba punktów „małych” i „dużych” przyznanych każdemu z obszarów, dla którego wartość wskaźnika, dla danego kryterium w sferze technicznej, jest gorsza od wartości referencyjnej.

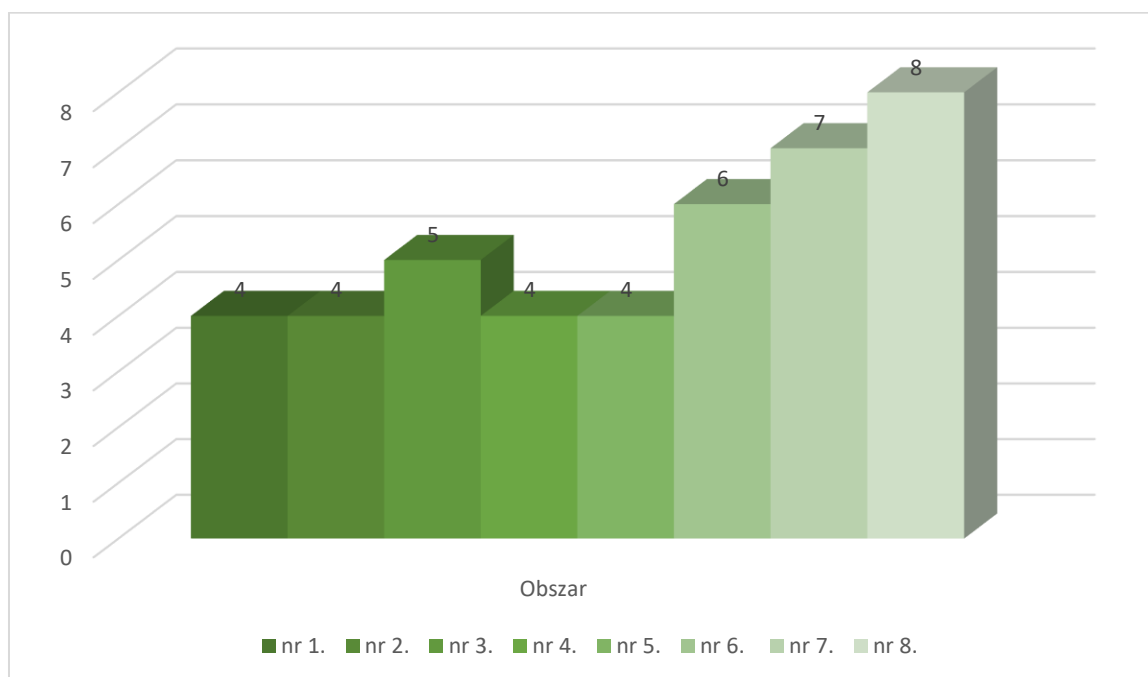
Kryterium	Wskaźnik	Obszary							
		1	2	3	4	5	6	7	8

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

Szczególnie zniszczone otoczenie	Udział budynków mieszkalnych bez wodociągów w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze (w %)						2		3
	Udział budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci gazowej (w %) w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze						1	3	2
	Udział budynków bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie budynków na danym obszarze (w %)						1	3	2
	Udział budynków wybudowanych przed r. 1989 w liczbie budynków ogółem (%)			3			1		2
Suma punktów	0	0	3	0	0	5	6	9	
Punkty za pozycję	4	4	5	4	4	6	7	8	

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 3. Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze technicznej.

Źródło: Opracowanie własne

Sfera przestrzenno - funkcjonalna

Tabela 23. Liczba punktów „małych” i „dużych” przyznanych każdemu z obszarów, dla którego wartość wskaźnika, dla danego kryterium w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, jest gorsza od wartości referencyjnej.

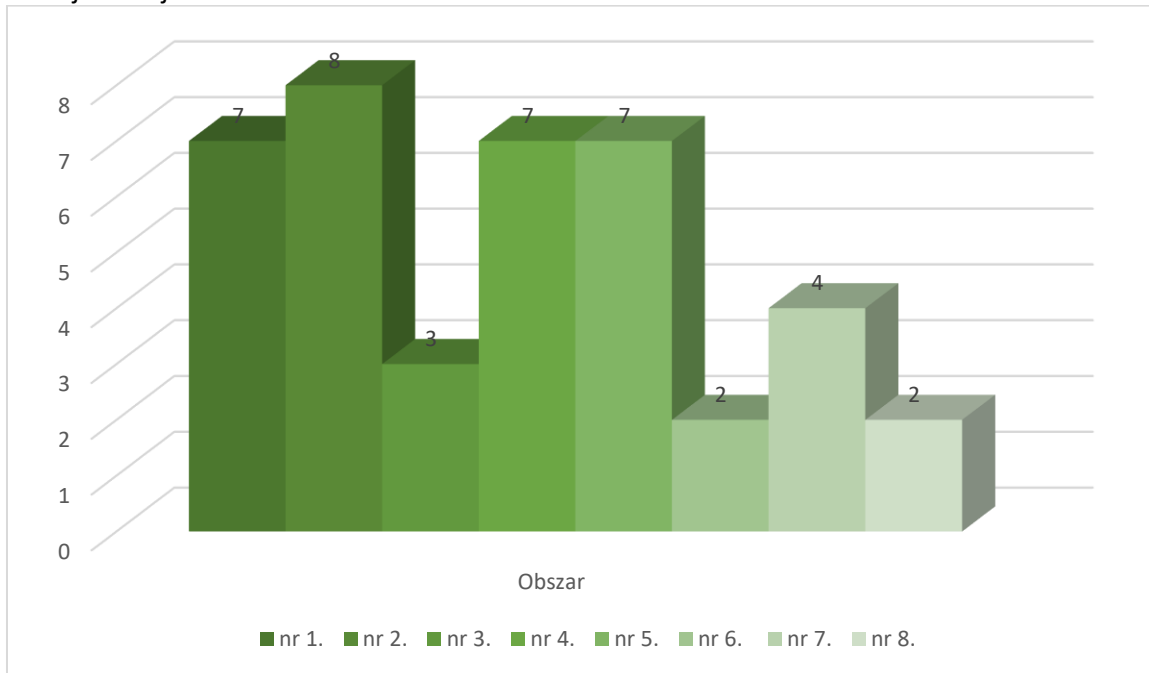
Kryterium	Wskaźnik	Obszary							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Szczególnie zdegradowana przestrzeń publiczna	Udział zaniedbanych podwórek w ogólnej liczbie podwórek (%)	2	1		3				
	Udział powierzchni zdegradowanych obszarów zielonych w powierzchni ogółem	1	3					2	

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bytom Odrzański na lata 2024 – 2030

obszarów zielonych (%)									
Funkcjonalność przestrzeni publicznych	Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych na 100 mieszkańców	2	1		3				
	Suma punktów	3	6	1	3	3	0	2	0
	Punkty za pozycję	7	8	3	7	7	2	4	2

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 4. Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Źródło: Opracowanie własne

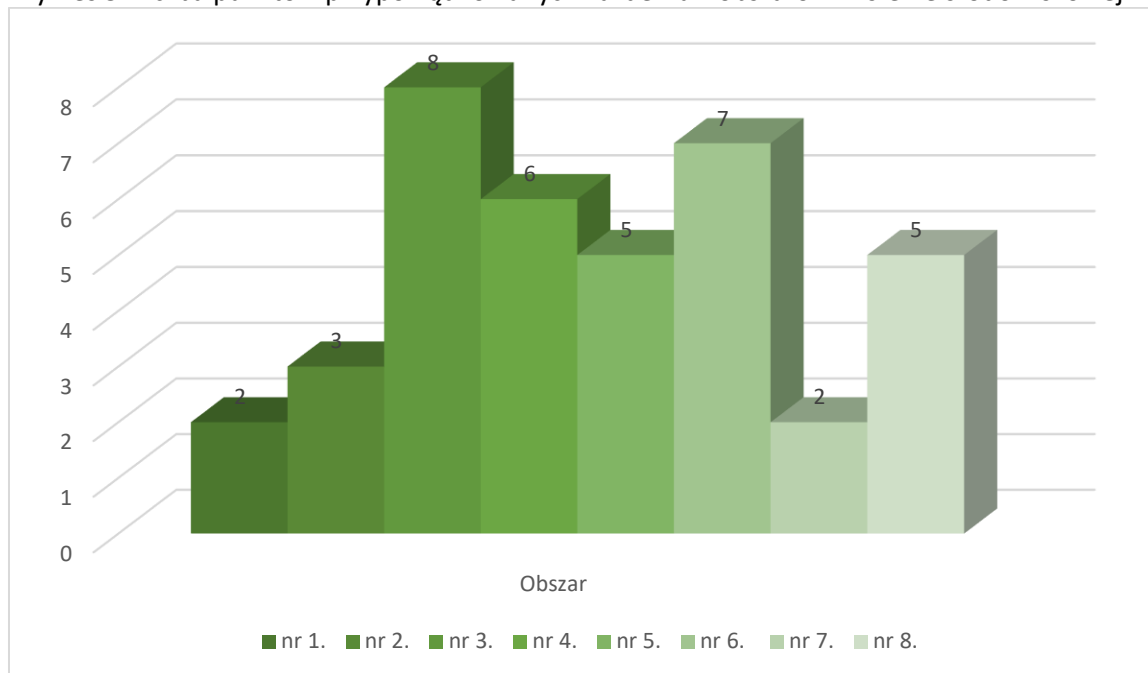
Sfera środowiskowa

Tabela 24. Liczba punktów „małych” i „dużych” przyznanych każdemu z obszarów, dla którego wartość wskaźnika, dla danego kryterium w sferze środowiskowej, jest gorsza od wartości referencyjnej.

Kryterium	Wskaźnik	Obszary							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Jakość powietrza	Udział budynków mieszkalnych o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków mieszkalnych (%)			2		1			3
	Udział niskoemisyjnych źródeł ciepła w ogóle budynków mieszkalnych (%)			2		1	3		
	Udział instalacji OZE w ogóle budynków mieszkalnych (%)				2	1	3		
	Udział powierzchni terenów zielonych w powierzchni ogółem (%)		1	3	2				
Suma punktów		0	1	7	4	3	6	0	3
Punkty za pozycję		2	3	8	6	5	7	2	5

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 5. Liczba punktów przyporządkowanych każdemu z obszarów w sferze środowiskowej.

Źródło: Opracowanie własne

2.1.3 Obliczenia końcowe – punkty „końcowe” i „ostateczne”, „wskaźnik graniczny”.

Tabela 25 Liczba punktów „końcowych” przyznana danemu obszarowi funkcjonalnemu w odniesieniu do analizowanych sfer i liczba punktów „ostatecznych” .

	Obszary funkcjonalne							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Punkty „końcowe” uzyskane przez dany obszar w sferze społecznej (PKs)	2	1,6	3,2	0,8	0,4	1,6	2,8	2,4
Punkty „końcowe” uzyskane przez dany obszar w sferze gospodarczej (PKg)	1	1	1	1	1	1,6	1,2	1,4
Punkty „końcowe” uzyskane przez dany obszar w sferze technicznej (PKt)	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,6	0,7	0,8
Punkty „końcowe” uzyskane przez dany obszar w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (PKpf)	2,1	2,4	0,9	2,1	2,1	0,6	1,2	0,6
Punkty „końcowe” uzyskane przez dany obszar w sferze środowiskowej (PKś)	0,2	0,3	0,8	0,6	0,5	0,7	0,2	0,5

Punkty „ostateczne” uzyskane przez dany obszar (PO)	5,70	5,70	6,40	4,90	4,40	5,10	6,10	5,70
--	------	------	------	------	------	------	------	------

Źródło: Opracowanie własne

Po obliczeniu punktów „ostatecznych”, zgodnie z opisaną na początku metodologią, obliczono ich wartość średnią w celu ustalenia progu nazwanego „wskaźnikiem granicznym”, którego przekroczenie przez dany obszar wskazuje na jego degradację.

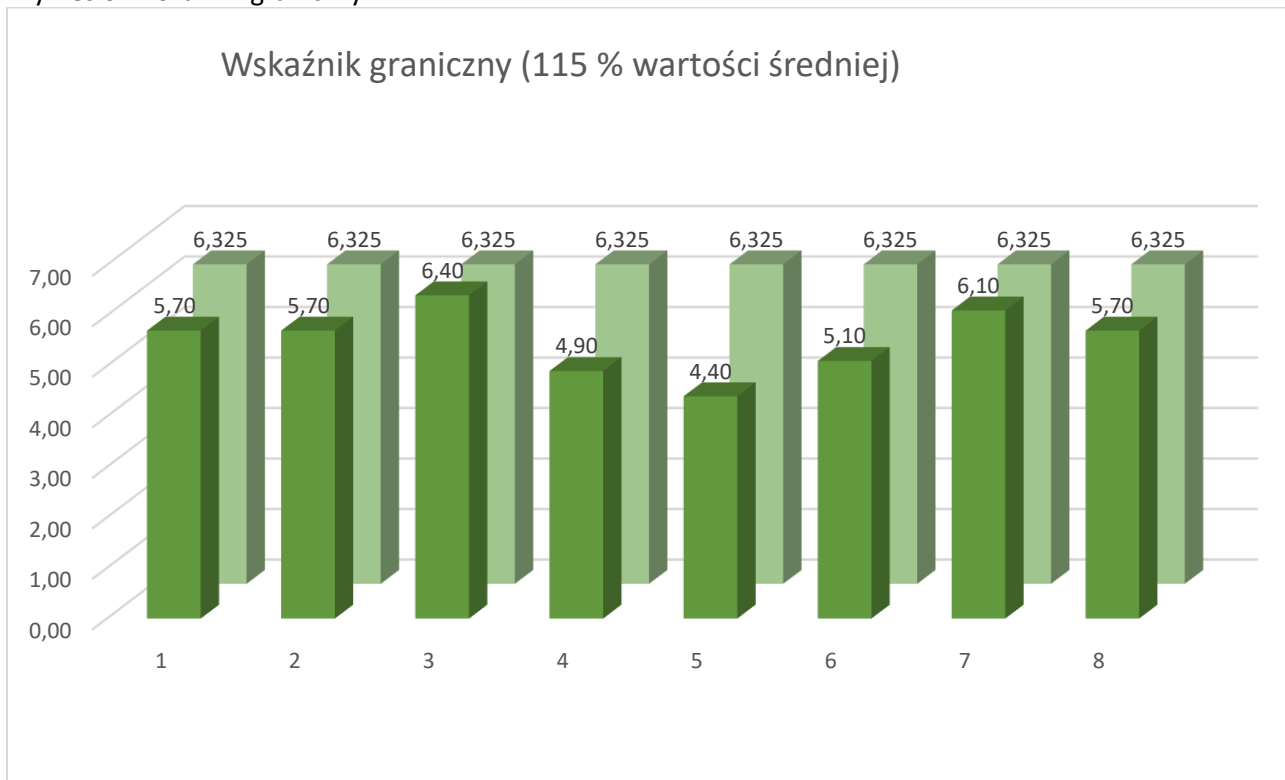
Wynik opisanego powyższej działania oraz przyjętą, na jego podstawie, wartość „wskaźnika granicznego” przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 26 Obliczenie wskaźnika granicznego służącego wyznaczeniu obszarów zdegradowanych

Średnia wartość punktów „ostatecznych” dla wszystkich obszarów funkcjonalnych (Wśr)	5,50
Wskaźnik graniczny (115 % wartości średniej)	6,325

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 6. Wskaźnik graniczny.

Źródło: Opracowanie własne

Bezsprzecznie należy przyjąć, że przekroczenie tak przyjętego poziomu świadczy o wyraźnej potrzebie pilnej interwencji i podjęciu działań zaradczych zapobiegających degradacji, których skutki w najbliższym czasie mogą stać się nieodwracalne.

2.1.4 Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Bytom Odrzański.

Obszar zdegradowany

Wśród analizowanych obszarów funkcjonalnych obszary nr 1, 2, 3, 7 i 8 wykazały pełną koncentrację zjawisk kryzysowych. W nich zdiagnozowano największą ilość problemów oraz w większości najgorsze wartości wskaźników w poszczególnych kryteriach.

Ponadto po wyliczeniu „wskaźnika granicznego” (jest to min. 115% wartości średniej "punktów ostatecznych", obliczonej dla wszystkich obszarów), którego przekroczenie przez dany obszar wskazuje, że jest on zdegradowany i porównaniu do niego osiągniętych przez wskazane obszary wartości, nie ma wątpliwości, że obszar funkcjonalny nr 3 znajdujący się w mieście Bytom Odrzański jest zdegradowany i wymaga interwencji zmierzającej do wyprowadzenia go z kryzysu.

W liczbach przedstawia się to następująco:

- wskaźnik graniczny wynosi 6,325
- liczba punktów ostatecznych dla obszaru 3 wynosi 6,40.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, iż przeprowadzone badania w sposób niebudzący wątpliwości wskazują na degradację trzeciego obszaru funkcjonalnego, który uznaje się za **obszar zdegradowany w gminie Bytom Odrzański. Obejmuje on ulice: Aleja Złotej Jesieni, Ciemna, Cmentarna, Dworcowa (część), Górna, Głogowska (część), Kolbego, Konopnickiej, Kopernika (część), Kościelna, Kożuchowska (część), Bolesława Krzywoustego (część), Mickiewicza (część), Mostowa, Narożna, Nadbrzeźna, Os. Rybackie, Rynek, Spacerowa, Szkolna, Wąska, Widok.**

Wskazane tereny wykazały się przede wszystkim degradacją w sferze społecznej. Świadczy o tym fakt, że niemal wszystkie wskaźniki charakterystyczne dla sfery społecznej osiągnęły wartości gorsze od wartości referencyjnych dla danego wskaźnika. Mianowicie, na trzynaście wskaźników w obszarze nr 3 dwanaście wskaźników wypadło gorzej niż wyliczone dla nich wartości referencyjne i tym samym wykazało występowanie negatywnych zjawisk. Ponadto w obszarze tym skumulowane problemy w sferze społecznej współwystępują z sytuacją kryzysową w sferach gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej, co wskazano powyżej w tabelach zawierających wartości dla poszczególnych wskaźników.

Obszar nr 3 odznacza się bardzo wysokim poziomem ubóstwa i wykluczenia społecznego, znacznym odsetkiem osób zagrożonych wykluczeniem, długotrwałym bezrobociem.

Obszar nr 3 jest terenem najbardziej zaludnionym. W jego obrębie żyje ok. 27% mieszkańców gminy. Sprawia to, że występujące w nim problemy społeczne cechują się szczególną koncentracją. Należy mieć to na uwadze i dodatkowo dogłębnie rozpatrywać reprezentacyjność problemów występujących na tym obszarze. Obszar ten jest jednocześnie terenem szczególnie istotnym z perspektywy rozwoju gminy, ponieważ jest miejscem, do którego w dużej mierze kierują się osoby przyjeżdżające do miasta z zewnątrz. Są to zarówno turyści, jak i potencjalni inwestorzy.

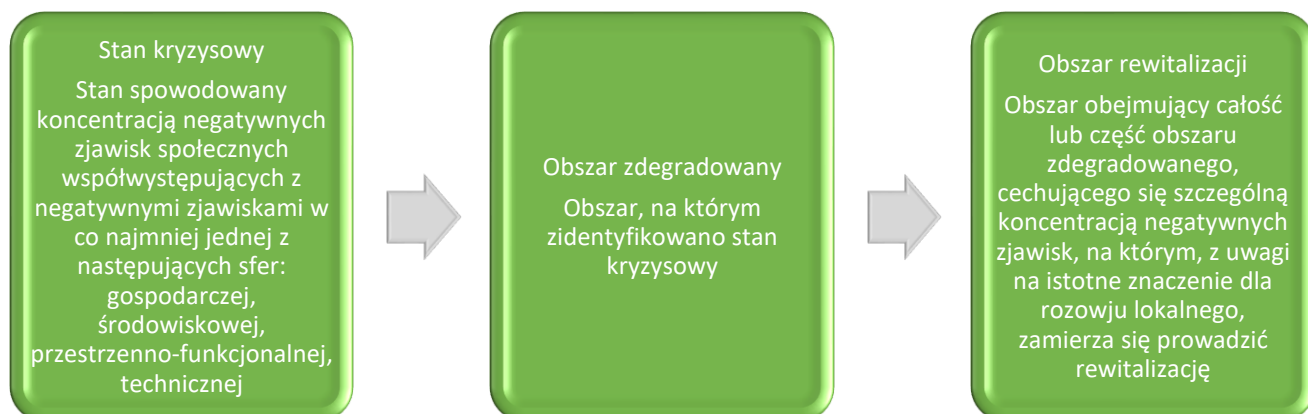
Obszar ten dotyka również wysoka wartość negatywnych wskaźników dla sfery gospodarczej i technicznej, jak wykazano w tabelach 21-24. Obszar ten cechuje się niskim poziomem aktywności gospodarczej, niższą dostępnością do miejsc pracy w stosunku do średniej dostępności na terenie gminy. Wymieniony wyżej obszar cechuje się najwyższym poziomem udziału budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989r., co wskazuje na duże zużycie zasobu mieszkaniowego. Liczba miejsc publicznych służących realizacji działań integracyjnych na terenie obszaru nr 3 jest niewielka, natomiast udział budynków mieszkalnych o niskiej termoizolacyjności w ogóle budynków mieszkalnych jest najwyższy w całej gminie.

Obszar rewitalizacji

Zgodnie z obowiązującą obecnie definicją obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się przeprowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy, zamieszkałych przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W okresie programowania funduszy UE na lata 2014-2020 podejście do zagadnienia rewitalizacji przewidywało że to właśnie aspekt społeczny jest najistotniejszy w działaniach na danym obszarze. Inwestycje infrastrukturalne powinny być realizowane w kontekście zasadności w zakresie poprawy niekorzystnej sytuacji w sferze społecznej. Inwestycje nie powinny być celem samym w sobie, bez uwzględnienia aspektu społecznego. Realizowane działania muszą być kompleksowe, wielowymiarowe, skoncentrowane terytorialnie i wzajemnie ze sobą powiązane, integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki. W aktualnej perspektywie założenia te pozostają aktualne.

Rysunek 6

Źródło: Opracowanie na podstawie ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

Na podstawie analizy uwarunkowań wyłaniania obszarów kryzysowych dokonano delimitacji terenu uznanego za szczególnie wymagający wsparcia. Obszar rewitalizacji obejmuje obszar, w skład którego wchodzi następujące ulice: ulice: **Aleja Żółtej Jesieni, Ciemna, Cmentarna, Dworcowa (część), Górna, Głogowska (część), Kolbego, Konopnickiej, Kopernika (część), Kościelna, Kożuchowska (część), Bolesława Krzywoustego (część), Mickiewicza (część), Mostowa, Narożna, Nadbrzeźna, Os. Rybackie, Rynek, Spacerowa, Szkolna, Wąska, Widok.**

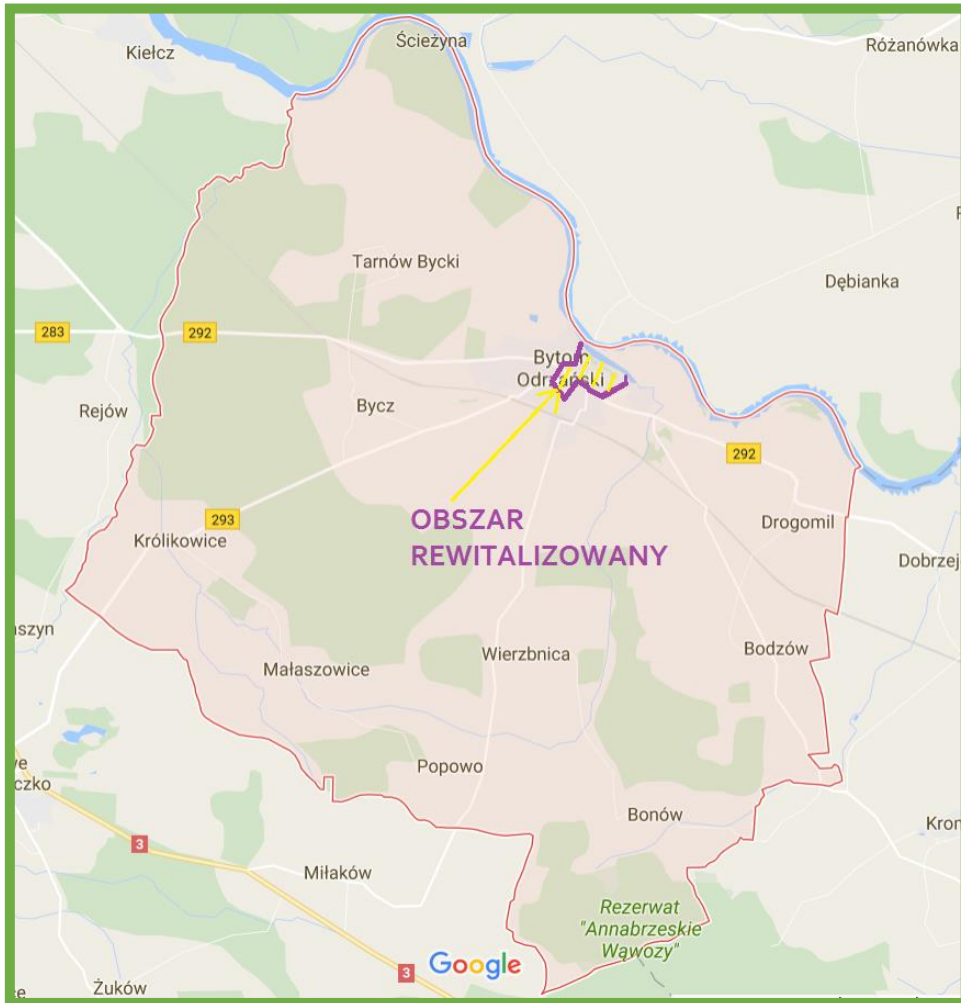
Obszar rewitalizacji wg danych z roku 2021 obejmuje powierzchnię 26,87 ha i jest zamieszkały przez 1350 osoby. Pokrywa się on w całości ze zidentyfikowanym obszarem zdegradowanym.

Tabela 27 Charakterystyka obszaru rewitalizacji w gminie Bytom Odrzański.

	Obszar rewitalizowany	Gmina Bytom Odrzański
Powierzchnia (ha)	26,87	5238
W stosunku do powierzchni całej Gminy		0,51%
Liczba ludności	1350	5179
W stosunku do liczby ludności całej Gminy		26%

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 7 Mapa miasta i gminy z zaznaczonym obszarem rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne.

2.2 Podsumowanie

Obszar rewitalizacji w gminie Bytom Odrzański, czyli obszar funkcjonalny nr 3, zlokalizowany jest na terenie miasta Bytom Odrzański i obejmuje następujące ulice: Aleja Złotej Jesieni, Ciemna, Cmentarna, Dworcowa (część), Górna, Głogowska (część), Kolbego, Konopnickiej, Kopernika (część), Kościelna, Kożuchowska (część), Bolesława Krzywoustego (część), Mickiewicza (część), Mostowa, Narożna, Nadbrzeżna, Os. Rybackie, Rynek, Spacerowa, Szkolna, Wąska, Widok.

Obszar ten w większości pełni funkcję centrum miejskiego. Charakteryzuje się zabudową śródmiejską zawierającą funkcje mieszkaniowo – usługowe. Przewaga zabudowy wielorodzinnej. Centrum administracyjne miasta. Teren jest objęty ochroną konserwatorską

Wybór obszaru rewitalizacji wynika z występowania w jego granicach zjawisk kryzysowych. Sytuacja kryzysowa obszaru obrazowana jest stosunkowo wysoką wartością wskaźników odnoszących się do poziomu obciążenia demograficznego, poziomu ubóstwa, bezrobocia, przestępczości, aktywności gospodarczej, stanu infrastruktury technicznej, kwestii przestrzennych i środowiskowych. Wartość wymienionych wskaźników w wyznaczonym obszarze przewyższa w większości z nich stan odnotowywany na terenie całej gminy. Dodatkowo na opisywanym obszarze dochodzi do dużej koncentracji problemów społecznych, wynikających z dużego zagęszczenia zaludnienia.

Teren przeznaczony do rewitalizacji dotyczy centrum miasta Bytom Odrzański, w której to części znajduje się większość obiektów zabytkowych. Część obszaru Rynku i ulic przyległych została odnowiona w ramach działań wynikających z wcześniejszych prac wpisanych w Lokalny Program Rewitalizacji Bytomia Odrzańskiego na lata 2007 -2013 oraz Program Rewitalizacji Gminy Bytom Odrzański na lata 2016-2023.

Wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych wskazują na możliwość pogorszenia trudnej sytuacji demograficznej omawianej części Bytomia. Wnioski płynące z przeprowadzonych badań wskazują na możliwość odpływu z miasta części mieszkańców należących do najmłodszej kategorii wiekowej. Najczęściej ma to związek z chęcią znalezienia w większych ośrodkach miejskich lepiej płatnej pracy. W obszarze rewitalizacji odnotowuje się wysoki poziom ubóstwa. Świadczą o tym wskaźniki liczby osób korzystających z pomocy społecznej/100 mieszkańców (5,63 przy wartości referencyjnej 2,74) oraz liczby osób korzystających ze wsparcia OPS/100 mieszkańców (3,48 przy wartości referencyjnej 1,56). Są to najwyższe wartości w stosunku do wszystkich analizowanych obszarów problemowych. W najtrudniejszej sytuacji finansowej znajdują się osoby najstarsze, natomiast na analizowanym terenie występuje wysoka koncentracja osób w wieku poprodukcyjnym. Obszar zamieszkuje także duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych.

W porównaniu z gminą ogółem obszar rewitalizacji wyróżnia się niekorzystnie z uwagi na wysoki poziom przestępczości i naruszeń prawa. W 2021 roku na badanym obszarze odnotowano 2,15 przestępstw na 100 mieszkańców. Sytuacja ta również koreluje z wysokim odsetkiem rodzin dysfunkcyjnych (1,11 przy wartości referencyjnej 0,97). Na obszarze występuje też największa liczba rodzin korzystających z Asystenta rodziny i mieszkań socjalnych. Występuje też liczba grupa rodzin, w których dochodzi do przemocy.

Obszar rewitalizacji wyróżnia się także z powodów ekonomicznych. W jego granicach zarejestrowano stosunkowo dużo podmiotów gospodarczych. W przeliczeniu na 100 mieszkańców ich liczba wynosi 10,30, podczas gdy w całej gminie 9,60. Stanowi to o dużym potencjale obszaru i daje większe możliwości włączenia przedstawicieli sektora biznesu w proces rewitalizacji. Pogłębienie obserwacji wskazuje jednak na występowanie takich cech przedsiębiorczości w strefie rewitalizacji, które stanowią o jej niekorzystnym charakterze. W obszarze rewitalizacji odnotowuje się wysoką liczbę podmiotów gospodarczych, tak jak w śródmieściach innych polskich miast. W centrum miasta znajduje się większość lokali handlowo-usługowych. Uwagę zwraca jednak, po pierwsze, wielkość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Są to przede wszystkim przedsiębiorstwa małe funkcjonujące w obszarze samozatrudnienia ze wszystkimi negatywnymi skutkami takiego stanu (niskie dochody, nieznaczny wpływ na poziom zatrudnienia, ograniczone możliwości inwestowania i rozwoju). Po drugie często dochodzi do sytuacji gdy nowo otwarty podmiot funkcjonuje zaledwie kilka miesięcy i jest zamykany z powodu przewagi kosztów jego utrzymania nad realnymi dochodami. Na

terenie Miasta Bytom Odrzański brak jest jednej dominującej gałęzi przemysłu. Charakterystyka działalności gospodarczej prowadzonej na terenie rewitalizowanym nie wskazuje na przeważające znaczenie jednej branży.

Szczególnie uciążliwą kwestią w obszarze rewitalizowanym jest duża koncentracja zaniedbanej przestrzeni wokół budynków mieszkalnych, tzw. podwórek, ale także terenów zielonych. Przeprowadzone badania wskazują, że wciąż aż 36,05% podwórek jest zaniedbanych, zagraconych i zdewastowanych, pomimo prowadzonych systematycznie we wcześniejszych latach działań i inwestycji. Stan tej przestrzeni sprzyja jedynie dalszej degradacji społecznej mieszkańców i zniechęca do samodzielnych prób pojedynczych osób zmiany tego stanu.

Obszar dotyka również wysoka wartość negatywnych wskaźników dla sfery technicznej. Dotyczy ona niskiej wartości zasobu mieszkaniowego (teren śródmieścia to obszar mocno zurbanizowany, w którym 97% budynków wybudowano przed rokiem '89.). Skutkiem tych zaniedbań jest emisja szkodliwych substancji do atmosfery z uwagi na dużą ilość zużycia źródeł ciepła i w konsekwencji obniżający się poziom życia.

Teren wyznaczony do rewitalizacji uznaje się za obszar zdegradowany, na którym stwierdza się:

- a) wysoki poziom ubóstwa,
- b) wysoki poziom długotrwałego bezrobocia,
- c) wysoki poziom przestępczości i naruszeń prawa,
- d) niski poziom aktywności gospodarczej,
- e) porównywalnie niższy poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Na terenie obszaru zdegradowanego od lat prowadzone są działania rewitalizacyjne. Dlatego też samorząd zamierza kontynuować rozpoczęty już proces wyprowadzania obszaru nr 3 z sytuacji kryzysowej, tak aby maksymalnie wykorzystać wykonaną już pracę oraz efektywnie wykorzystać środki na cele rewitalizacyjne, jakimi dysponuje.

Wyznaczenie obszaru nr 3 jako obszaru rewitalizacji odpowiada założeniom dotyczącym wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Odpowiada w szczególności założeniom dotyczącym koncentracji wsparcia. Podyktowane jest również koniecznością maksymalizacji planowanych efektów w związku z niewystarczającą ilością środków na realizację wszystkich potrzeb. Koncentracja działań przestrzennie pozwoli na kontynuację rozpoczętych działań, co zapewni osiągnięcie właściwych efektów rewitalizacyjnych.